

บทที่ 7

บทสรุป

สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นสถาบันการเงินรูปหนึ่งที่เกิดจากความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มสมาชิก เมื่อสิ้นปีบัญชีจะมีการสอบบัญชี เช่นเดียวกับธุรกิจทั่วไป ในการสอบบัญชีนี้ผู้สอบบัญชีจะต้องวางแผนการสอบบัญชีซึ่งจะประกอบด้วยวิธีการตรวจสอบรายการต่าง ๆ ในงบการเงินเพื่อประโยชน์ในการมอบหมายงาน ติดตามผลงานที่จะทำให้ได้หลักฐานต่าง ๆ เพียงพอแก่การแสดงความเห็นรับรองงบการเงิน ในการวางแผนการสอบบัญชีนี้ผู้สอบบัญชีจะต้อง เริ่มพิจารณาจากข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ที่จะตรวจสอบและรายการที่จะตรวจสอบ เพื่อกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานว่าควรจะครอบคลุมถึงเรื่องใดบ้าง แล้วจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบเพื่อให้ทราบว่ารายการนั้นตรวจสอบเพื่ออะไร เมื่อทราบวัตถุประสงค์ที่จะตรวจสอบแล้วผู้สอบบัญชีจะดำเนินการในขั้นต่อไปคือการประเมินผลการควบคุมภายในว่ามีการควบคุมภายในหรือไม่ ประสิทธิภาพในการควบคุมภายในเป็นอย่างไรซึ่งจะต้องประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในในแต่ละเรื่องที่จะตรวจสอบ ซึ่งจากผลของการประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในนี้จะทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบได้รัดกุมและเหมาะสม สามารถจัดทำแผนการสอบบัญชีในด้านต่าง ๆ ได้ และเสนอความเห็นด้านการควบคุมภายในในรายงานการสอบบัญชีแบบยาวได้

จากที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นถึงการ เขียนแผนการสอบบัญชีว่าผู้สอบบัญชีจะต้อง เริ่มพิจารณาจากข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ที่จะตรวจสอบ และรายการที่จะตรวจสอบ เพื่อกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานว่าควรจะครอบคลุมถึงเรื่องใดบ้าง จากการศึกษาพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากธุรกิจอื่นซึ่งจะมีผลต่อการสอบบัญชี ดังนี้

1. สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินรูปหนึ่ง ทำธุรกิจเกี่ยวกับการเงินซึ่งมีความเสี่ยงสูง ประกอบกับประสิทธิภาพในการตรวจสอบพบว่าการทุจริตมาก

เนื่องจาก มีการปลอมแปลงสัญญา แก้ไขจำนวนเงินกู้ตามสัญญาให้สูงขึ้นแล้วหักยอกเงินไป หรือหักยอกการรับชำระหนี้ เป็นต้น ดังนั้น เหตุการณ์เหล่านี้จึง เป็นปัจจัยให้ผู้สอบบัญชีจะต้อง ตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่าจะมีการทุจริตที่มีสาระสำคัญหรือไม่เพียงใด การตรวจสอบจึง เน้นด้านระบบและการควบคุมภายใน เป็นสำคัญ

2. การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ควบคุมด้วยพระราชบัญญัติสหกรณ์ ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ การตรวจสอบจึงต้องให้แน่ใจว่าการดำเนินงานต่าง ๆ เป็น ไปตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับของสหกรณ์ออมทรัพย์นั้น ๆ เช่น การทำให้เงินกู้แก่สมาชิก ต้อง เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยเงินกู้ของสหกรณ์นั้น ๆ

3. ในธุรกิจออมทรัพย์ที่กำหนดให้สมาชิกต้องส่ง เงินสะสมค่าหุ้นราย เดือนและ ธุรกิจเครดิตที่สมาชิกกู้เงินไปต้องชำระคืนทั้งต้นเงินและดอกเบี้ยนั้น การส่งเงินสะสมค่า หุ้นรายเดือนและการส่งชำระเงินกู้ขึ้น ในสหกรณ์ออมทรัพย์จะใช้วิธีส่งผ่านหน่วยตัวแทนที่ สมาชิกส่งฝากอยู่ให้เก็บเงินให้ ดังนั้นจึงมีความเสี่ยงว่าตัวแทนหัก เงินส่งนั้นจะนำเงินส่ง ครบถ้วนตรงตามเวลาหรือไม่ ถ้านำส่งไม่ครบหรือล่าช้าจะทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ เสีย ประโยชน์ ดังนั้นแนวการสอบบัญชีจึงรวมถึงการตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่าตัวแทนหัก เงิน นำส่งครบถ้วนตรงตามเวลา เพื่อไม่ให้สหกรณ์เสียหาย

สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการนำเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ในการประมวลผล ข้อมูลทางการบัญชีนั้น จะเห็นว่าส่วนใหญ่เป็นการใช้ เครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดไมโคร คอมพิวเตอร์ มีเพียงสหกรณ์แห่งเดียวที่ใช้ เครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดมินิคอมพิวเตอร์ แต่ ไม่ว่าสหกรณ์ออมทรัพย์จะใช้ เครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดไมโครหรือมินิคอมพิวเตอร์ก็ยังคงสามารถจะใช้ เทคนิคการตรวจสอบปกติ เช่นเดียวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่ได้ใช้ เครื่อง คอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูลทางการบัญชี เนื่องจากมีร่องรอยสำหรับการตรวจสอบ อย่าง เพียงพอ การที่มีร่องรอยสำหรับการตรวจสอบอย่าง เพียงพอนั้นสาเหตุเนื่องมา จากระเบียบการบัญชีของสหกรณ์และข้อบังคับของสหกรณ์กำหนดให้สหกรณ์ออมทรัพย์ต้องจัดทำสมุดบัญชีต่าง ๆ ตามที่กำหนด ซึ่งสหกรณ์อาจทำด้วยมือหรือให้ เครื่องคอมพิวเตอร์พิมพ์ ออกมาก็ได้ อย่างไรก็ตามการที่ผู้สอบบัญชีก็ควรพิจารณาว่าควรจะใช้ เทคนิคการตรวจสอบแบบ การตรวจสอบผ่าน เครื่องคอมพิวเตอร์ด้วย ซึ่งวิทยานิพนธ์นี้ก็กำหนดแนวทางไว้เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบควรกำหนดค่าให้ผู้สอบบัญชีที่เกี่ยวข้องขยายขอบเขตการตรวจสอบในเรื่องการตรวจสอบลูกหนี้ตั๋วแทนหักเงินส่ง และการขอคืนเงินยกเจ้าหนี้เงินรับฝาก
2. หน่วยงานที่รับผิดชอบควรศึกษาแนวการสอบบัญชีเพื่อนำไปใช้ในการจัดทำคู่มือการสอบบัญชีของสหกรณ์ออมทรัพย์โดยเฉพาะ
3. จากแนวการตรวจสอบบัญชีของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่นำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการประมวลผลข้อมูลทางการบัญชีที่ใช้วิธีการตรวจสอบรอบ ๆ เครื่องคอมพิวเตอร์ (Auditing Around the computer) นั้นจะมีข้อดีหรือข้อเสียดังนี้คือ
 - 3.1 ข้อดี คือ เป็นวิธีการที่เป็นที่เข้าใจของผู้สอบบัญชีโดยทั่วไปอยู่แล้ว และเป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับระบบการประมวลผลข้อมูลเป็นชุดซึ่ง เป็นระบบที่ใช้กันมาก
 - 3.2 ข้อเสีย คือ เป็นวิธีการที่ผู้สอบบัญชีไม่ได้รับประโยชน์จากประสิทธิภาพของ เครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อช่วยในการตรวจสอบ และผู้สอบบัญชีอาจประสบความยุ่งยากในการปรับปรุงวิธีการตรวจสอบของตน ถ้าหากว่าระบบคอมพิวเตอร์เพิ่มความสลับซับซ้อนมากขึ้นหรือไม่มีแนวทางในการตรวจสอบที่มองเห็นได้ด้วยตา

จากข้อเสียดังกล่าวนี้ผู้สอบบัญชีจึงควรที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ เครื่องคอมพิวเตอร์ให้มากขึ้น เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานได้ทั้งสองกรณีดังนี้คือ

 1. เพื่อที่จะประเมินผลของระบบการควบคุมภายในและกำหนดวิธีการทดสอบที่เหมาะสม ตลอดจนทำการประเมินคุณภาพของรายการทางบัญชีว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงใด
 2. เพื่อที่จะใช้ เครื่องคอมพิวเตอร์ในการทดสอบรายการต่าง ๆ ในกรณีที่เกิดความจำเป็น
4. ปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่และมีธุรกิจมากมักจะจัดหา เครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ในการประมวลผลข้อมูลทางการบัญชี ถ้าสหกรณ์ออมทรัพย์ใดมีโครงการที่จะนำ เครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ควรที่จะไปศึกษารูปแบบของการใช้ เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นำ เครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ เป็นระบบอย่างแท้จริง

5. ในส่วนของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการสอบบัญชีของสหกรณ์ออมทรัพย์ ควรจะจัดการอบรมผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบในเรื่องความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อจะได้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นเครื่องมือช่วยในการตรวจสอบได้ ซึ่งจะเป็นการรองรับการนำคอมพิวเตอร์มาใช้งานในสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

6. หน่วยงานที่รับผิดชอบควรกำหนดให้สหกรณ์ที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการบันทึกข้อมูลทางการบัญชีที่ใช้คู่กับการบันทึกบัญชีด้วยมือมานานแล้ว ให้เปลี่ยนมาใช้ระบบคอมพิวเตอร์อย่างแท้จริง